

Synthesis of Iranian-Islamic Lifestyle in the Socio-Political Dimension in Order to Provide an Educational Model

ARTICLE INFO

Article Type
Research Article

Authors

Akramalsadat Emaminajafabadi¹
Zohreh Saadatmand^{2*}
Maryam Baratali³

How to cite this article

Akramalsadat Emaminajafabadi,
Zohreh Saadatmand, Maryam Baratali,
Synthesis of Iranian-Islamic Lifestyle in
the Socio-Political Dimension in Order
to Provide an Educational Model ,
*Journal of Islamic Life Style Centeredon
Health*, 2020:4(3): 231-243.

1. PhD Student, Department of
Philosophy of Education, Isfahan
(Khorasgan) Branch, Islamic Azad
University, Isfahan, Iran

2. Associate Professor, Department of
Curriculum planning, Isfahan
(Khorasgan) Branch, Islamic Azad
University, Isfahan, Iran

3. Assistant Professor, Department of
Curriculum planning, Isfahan
(Khorasgan) Branch, Islamic Azad
University, Isfahan, Iran

* Correspondence:

Address:
Phone:
Email: zo.Saadatmand@yahoo.com

Article History

Received: 2020/09/26
Accepted: 2020/11/30
ePublished: 2020/12/20

ABSTRACT

Purpose: The aim of the present study is to synthesize the Iranian-Islamic lifestyle in the socio-political dimension in order to provide an educational model.

Materials and Methods: This research was conducted by a qualitative-quantitative combined method. In the first stage of the research, using the (combined) method of synthesis research, the researcher described and explained the socio-political dimension of the Iranian-Islamic lifestyle in Islamic texts and in the document of fundamental change, then presented a proposed model of the Iranian-Islamic lifestyle based on analysis. The content of the studied texts was validated and in the second stage of the research, the results were quantitatively validated by the Likert method and by calculating the value of the lavage coefficient in order to determine the content validity for each item. The sampling method in both quantitative and qualitative sections was purposeful. The data collection tool in the qualitative section was taking notes from all Islamic texts and researches on the research topic and in the quantitative section was done using a researcher-made questionnaire. The field of research was in the qualitative section of Islamic texts and sources and articles, and in the quantitative section there were 11 education experts.

Findings: The results of the qualitative part showed that the socio-political components of the Iranian-Islamic lifestyle are: the need to recognize social rights and responsibilities and fulfill human duties in this field, kindness and good morals to others, humility and avoidance of pride, The importance of observing hijab, proper communication with people in the community, caring for the poor, maintaining the unity of people in the community and avoiding divisions.

Conclusion: the results of the validation showed that the value of the acceptable coefficient for 11 people with a minimum acceptable CVR was 0.59. All items of the questionnaire were valid.

Keywords: Synthesis research, lifestyle, Iranian-Islamic, socio-political, educational model.

سنتز پژوهی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی - سیاسی به منظور ارائه الگوی تربیتی

نتیجه گیری: نتایج حاصل از اعتبارسنجی نشان داد که مقدار ضریب لاوشه قابل قبول برای تعداد ۱۱ نفر با حداقل CVR قابل قبول ۰/۵۹ بود که کلیه گویه‌های پرسشنامه از اعتبار لازم برخوردار بودند.

کلید واژه ها: سنتز پژوهی، سبک زندگی، ایرانی- اسلامی، اجتماعی- سیاسی، الگوی تربیتی.

اکرم السادات امامی نجف آبادی^۱

دانشجوی دکتری گروه فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

زهره سعادت‌مند^{۲*}

دانشیار گروه برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۱۰

*نویسنده مسئول: zo.Saadatmand@yahoo.com

مقدمه

سبک زندگی با فرهنگ در ارتباط است به این معنی که هر فرهنگ شامل مجموعه‌ای از سبک‌های زندگی یک پهنه‌ی اجتماعی است؛ بدین معنا که هر هویت فرهنگی شامل تجمیع تعدادی از سبک‌های زندگی مختلف در ذیل نقاط اشتراک ارزشی و هنجاری اساسی تر هستند (۲). سبک زندگی به طور معمول نشان دهنده نگرش، نحوه زندگی، ارزش‌ها یا جهان بینی فرد است. بنابراین، سبک زندگی ابزاری برای بیان احساس خود و منعکس کننده نمادهای فرهنگی است و از طریق هویت شخصی خود را می‌نمایاند. همه جنبه‌های یک سبک زندگی داوطلبانه نیستند. بلکه سیستم‌های اجتماعی و تکنیکی احاطه کننده، می‌توانند انتخاب شیوه زندگی در دسترس فرد و نمادهایی که وی قادر به ارائه به دیگران و خود است، را محدود نماید (۲). در دنیای امروز سبک زندگی افراد با گذشته تغییر نموده است. جهان امروز جهان ارتباطات است، ارتباطات وسیع و گسترده بین افراد در سراسر کره‌ی زمین با رسانه‌های ارتباطی از قبیل: اینترنت، تلویزیون، ماهواره و ... به راحتی برقرار می‌گردد اما این ارتباطات بین افراد در اجتماع وسیع جهانی به نظر تهی از احساسات و عواطف است و این بر سبک زندگی افراد اجتماع اثر گذاشته و انگار سبک زندگی افراد اجتماع از حالت عادی خارج گردیده است و آنها را از دورهمی‌های خانوادگی و دوستانه به سمت ارتباط بی‌روح به منظور کسب اطلاعات بیشتر کشانیده است و بر اساس این چرخش سبک زندگی اصیل اسلامی و فرهنگ غنی ایرانی به دست فراموشی سپرده شده است. به نظر می‌رسد نیاز است ارتباطات بین افراد اجتماع به نحوی بازسازی گردد تا انسانها بر اساس فطرت اجتماعی بودن خود زندگی نمایند و این مهم با تعلیم و تربیت امکان‌پذیر خواهد بود. در دنیای امروز وجود رسانه‌های مختلف بخصوص فضای مجازی و تصاویر و فیلمهایی که به راحتی قابل دسترسی هستند خواسته یا ناخواسته با به تصویر کشیدن سبک زندگی غربی مبلغ غرب‌گرایی و مدگرایی و دوری روز افزون افراد از اجتماعات انسانی و کشانیدن آنان به پای اینترنت و ماهواره و ... شده‌اند که این امر از یک سو و عدم آگاهی نوجوانان و جوانان نسبت به مسائل و روحیه‌ی زیبایی‌شناختی و تنوع طلبی آنان از سوی دیگر سبب جذب جوانان و نوجوانان به سبک زندگی غربی شده است. آزاد ارمکی و چاوشیان معتقدند مفهوم شیوه زندگی تأکید بر خلاقیت و آزادی‌کنشگر در ساختن هویت خود از طریق انتخاب

مریم براتعلی^۳

استادیار گروه برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر سنتزپژوهی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی به منظور ارائه الگوی تربیتی است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش با روش تلفیقی کیفی-کمی صورت پذیرفت. محقق در مرحله اول پژوهش با بهره مندی از روش (تلفیقی) سنتزپژوهی به توصیف و تبیین بعد اجتماعی-سیاسی سبک زندگی ایرانی اسلامی در متون اسلامی و در سند تحول بنیادین پرداخت سپس به ارائه مدل پیشنهادی در مورد سبک زندگی ایرانی- اسلامی بر اساس تحلیل محتوای متون مورد مطالعه اقدام نمود و در مرحله دوم پژوهش به روش کمی به اعتبارسنجی نتایج حاصله با روش لیکرت و با محاسبه مقدار ضریب لاوشه به منظور مشخص شدن روایی محتوا برای هر گویه نتایج اعتبارسنجی گردید. روش نمونه‌گیری در هر دو بخش کمی و کیفی به صورت هدفمند بود ابزار جمع‌آوری اطلاعات در بخش کیفی فیش برداری از کلیه متون اسلامی و پژوهشهای صورت گرفته پیرامون موضوع پژوهش بود و در بخش کمی با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته صورت پذیرفت. حوزه پژوهش در بخش کیفی متون و منابع اسلامی و مقالات بود و در بخش کمی تعداد ۱۱ نفر از خبرگان تعلیم و تربیت بودند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از بخش کیفی نشان داد که مولفه‌های اجتماعی-سیاسی سبک زندگی ایرانی اسلامی عبارتند از: لزوم شناخت حقوق و مسئولیتهای اجتماعی و عمل به تکلیف انسان در این زمینه، نیکی و خوش اخلاقی به دیگران، تواضع و فروتنی و دوری از فخر فروشی، اهمیت رعایت حجاب، ارتباط مناسب با افراد اجتماع، رسیدگی به فقرا، حفظ وحدت افراد در اجتماع و دوری از تفرقه.

سبک زندگی غنی و متکاملی دارد. ۳- نظر قرآن برای سبک زندگی، عنوان حیات طیبه یا زندگانی پاکیزه است. اله‌دادی و گودرزی (۶) در پژوهشی تحت عنوان «تبیین رابطه سبک زندگی با هویت (مطالعه تجربی استان لرستان)» به بررسی رابطه‌ی میان سبک زندگی و هویت در دو بعد قومی و ملی با روش کمی در بین شهروندان ۶۴-۱۵ سال استان لرستان پرداخته است. نتایج وی نشان می‌دهد که سبک زندگی بر هویت، هم در بعد قومی و هم در بعد ملی تأثیرگذار است. اشتری‌فرد و همکاران (۷) در پژوهشی تحت عنوان «طراحی الگوی سبک زندگی ایرانی-اسلامی شهروندان شهر تهران» به ارائه‌ی الگوی سبک زندگی ایرانی اسلامی پرداختند. و نتیجه گرفت از نظر خبرگان علمی و مدیران فرهنگی کشور شاخص‌های مختلفی برای سبک زندگی ایرانی-اسلامی مطرح می‌باشد که در ۸ مضمون (عبادی، باید و نیاید‌های شرعی، نظام اخلاقی، تفکر و علم دفاعی و امنیتی، اعتقاد به ایمان و عمل صالح، خانواده و مالی، اجتماعی و سلامت و باورهای منطبق بر مذهب) دسته‌بندی گردید. علاوه بر این، پس از جمع‌آوری و کدگذاری داده‌های خام، یافته‌ها و پاسخ مخاطبین در قالب سه محور اصلی: ۱- سبک زندگی در بعد عبادی ۲- سبک زندگی در بعد فردی و خانوادگی ۳- سبک زندگی در بعد اخلاقی و اجتماعی (نظام اخلاقی) دسته‌بندی نمود. کاویانی (۸) در پژوهشی تحت عنوان «سبک زندگی خانوادگی از دیدگاه قرآن و مدرنیته» به بررسی تطبیقی سبک زندگی خانوادگی از دیدگاه قرآن و مدرنیته می‌پردازد و نتیجه می‌گیرد ۱- سبک زندگی قرآنی، بر آزادی «خدا محور» و سبک زندگی مدرنیته، بر آزادی «انسان محور» مبتنی است؛ ۲- خانواده، در سبک زندگی قرآنی بر خلاف سبک زندگی مدرنیته، به لحاظ ارزشی، جایگاه والایی دارد؛ ۳- ساختار خانواده اسلامی بر ازدواج «شرعی و قانونی» است، اما در مدرنیته آن را مختصر کرده است؛ ۴- سبک زندگی قرآنی بر خانواده گسترده تأکید دارد و آن را در زندگی و روابط اجتماعی بسیار مهم می‌داند، اما مدرنیته تمام تلاشش را کرده است که خانواده‌های هسته‌ای شکل بگیرد؛ ۵- در سبک زندگی قرآنی، تأکید بر ساده‌زیستی است، برخلاف مدرنیته که همواره تلاش می‌کند تا افراد و خانواده‌ها را به سوی اشرافیت، لذت‌گرایی و مصرف‌گرایی هر چه بیشتر سوق دهد؛ ۶- در سبک زندگی قرآنی، تأکید بر تعمیم هدفمندی زندگی انسان از دنیا به دنیا و آخرت است، اما مدرنیته همه همت خود را متوجه زندگی دنیایی کرده است و به آخرت توجهی ندارد؛ ۷- هدف نهایی افراد در خانواده‌ها در سبک زندگی قرآنی، عبارت است از: لذت جویی هر چه بیشتر در زندگی دنیایی. صادق‌یان و ترکشوند (۹) در پژوهشی با عنوان «دستیابی به سبک زندگی اخلاقی در جامعه معاصر» ضمن بررسی تعاریف مختلف سبک زندگی، مولفه‌های سبک زندگی را شامل ۱- وظایف فردی، ۲- وظایف خانوادگی و ۳- وظایف اجتماعی معرفی می‌نماید. و نتیجه می‌گیرد که مهم‌ترین پایه‌های محیطی تربیت اخلاقی است که با روش‌های الگوپذیری، همانند سازی و موعظه اخلاقی حاصل می‌شود و خانواده را یکی از مهم‌ترین ارکان پایه‌های محیط در تحولات اخلاقی معرفی می‌نماید. و معتقد است سبک زندگی و فرهنگ مردم ایران پس از انقلاب اسلامی

های مصرفی دارد. اگر شیوه‌های زندگی یکی از چارچوب‌های اصلی برقراری ارتباط و به کار بستن دخل و تصرف در هویت اجتماعی باشند، آن‌گاه این شیوه‌های زندگی اساساً از رهگذر نمایش دائمی در حال تغییر سطوح ظاهری ایجاد می‌شوند. بنابراین اولاً اهمیت قطعی ظواهر و نمادهای تصویری از آن‌جا ناشی می‌شود که منبع اساسی تعیین معنای هر چیز همان ظاهر آن چیز خواهد بود، و دوم این که اعضای جامعه جدید که نسبت به اهمیت ظواهر وقوف یافته‌اند اهمیت بسیار زیادی به نظارت و مراقبت از ظواهری خواهند داد که تحت کنترل و در حوزه قدرت آن‌هاست، مثل ظاهر محل زندگی، اسباب‌آلات منزل، اتومبیل و غیره (۳). احمدی و همکاران معتقدند است سبک زندگی شامل ترجیحات بدنی، ظاهر، مسکن، عادات کاری و اوقات فراغت است. در زمینه‌ی سبک زندگی، تضاد چشمگیر و قابل ملاحظه‌ای بین فرهنگ خودی و بومی و فرهنگ غرب وجود دارد. در فرهنگ ما، ملاک خوب و بد بودن در زندگی بر اساس آخرت‌گرایی و رسیدن به حیات طیبه صورت می‌گیرد که هدف اصلی زندگی واقعی است و این ملاک درست در نقطه‌ی مقابل فرهنگ غربی قرار دارد که بر مبنای مکتب اومانیسم و لذت‌گرایی و زندگی دنیوی استوار می‌باشد. بنابر این وجود اختلاف دیدگاه در مطالعه‌ی وضعیت «سبک زندگی»، بر روی برنامه‌ریزی جهت اصلاح آن، تأثیر بنیادی خواهد گذاشت. بنابر این پذیرش منفعلانه‌ی سبک زندگی غربی برای جوامع مسلمان به ویژه جامعه‌ی ایرانی ما که دارای فرهنگ بسیار غنی می‌باشد، شایسته نیست و بنابراین به اقتضای اسلامی بودن جامعه‌ی ایرانی، می‌بایست بر سبک زندگی ایرانی-اسلامی تأکید گردد (۴). از طرفی نظام آموزشی ما، نظام وارداتی است و بر فلسفه‌ی تعلیم و تربیت اسلامی مبتنی و استوار نمی‌باشد. به همین دلیل بسیاری از چالش‌ها، کاستی‌ها و مسائلی که آموزش و پرورش ما با آن دست و پنجه نرم می‌کند، ریشه در مبانی نظری این نظام وارداتی دارد.

همچنین با بررسی پژوهش‌ها در داخل و خارج در راستای موضوع مشخص شد که در داخل کشور تحقیقی به صورت مستقیم به سنت‌پژوهی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی به منظور ارائه‌ی الگوی تربیتی آن پرداخته نشده است در برخی از تحقیقات به صورت ضمنی در مقدمه به آن اشاره‌ای شده است از جمله اینکه: خارستانی و سیفی (۵) در پژوهشی با عنوان «جایگاه خانواده در سبک زندگی اسلامی و ایجاد حیات طیبه از منظر قرآن کریم» شاخص‌های سبک زندگی اسلامی در خانواده را در ابعاد دینی و اعتقادی، اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی و عقلانی معرفی نموده و نتیجه می‌گیرد: ۱- قرآن کریم سرشار از نکات ارزنده و دستورالعمل‌های عینی و همیشگی و رفتارهای زندگی است که وابسته به گذشته نیست. به عبارت دیگر فراتر از زمان و مکان و ارائه‌کننده قواعد عمومی و اصول کلی در زمینه اعتقادات، اخلاق و جنبه‌های مختلف شریعت و رفتارهای انسانی مطلوب و همیشگی است. ۲- سبک زندگی اسلامی آثار و برکات بسیاری دارد، اگر بخواهیم اسلام در جامعه نمود پیدا کند نیاز به ایجاد سبک زندگی اسلامی داریم. اگر آداب اسلامی در قالب سبک زندگی در سطح جامعه گسترش بیابد سلامت روحی و جسمی افراد تأمین می‌شود، اسلام

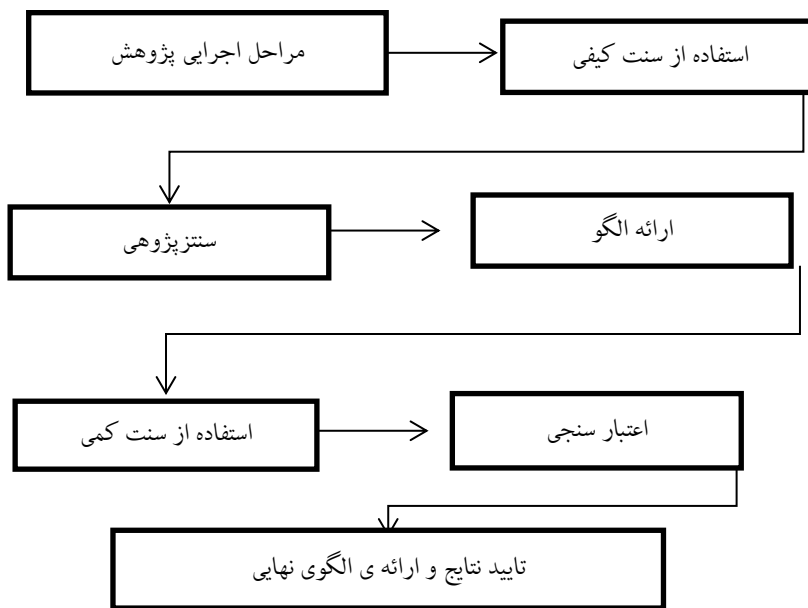
پیشرفت‌های زیادی در زمینه زندگی اخلاقی در عرصه‌های مختلف جامعه داشته و تمدن اخلاقی اسلامی جدیدی شکل گرفته است.

در بحث اهمیت و ضرورت پژوهش می‌بایست بیان نمود که آموزش و پرورش که متولی امر تربیت است باید دستورالعمل‌های تربیتی و کتب آموزشی خود را به نحوی تدوین نماید که دانش آموزان هم با تعالیم دینی آشنا شوند و هم با آداب و رسوم و فرهنگ صحیح زندگی یک ایرانی اصیل آشنا شوند، تا این فرهنگ تداوم یابد و به نسل‌های بعدی منتقل گردد و نباید اجازه داد تا فرهنگ افسار گسیخته غربی وارد سبک زندگی ما گردد چرا که عامل انحطاط جامعه‌ی ما خواهد بود. بر اساس اهمیت این موضوع نمایان می‌گردد که لازم است آموزش و پرورش به ترویج سبک زندگی ایرانی اسلامی توجه داشته باشد. البته این موضوع در سند تحول بنیادین مد نظر قرار گرفته شده است ولی با این وجود هنوز بعد از گذشت چندین سال شاهد پیشرفت‌های چشمگیری نبوده‌ایم. با نگاهی به ادبیات موجود در زمینه‌ی سبک زندگی ایرانی-اسلامی بخصوص در بعد اجتماعی-سیاسی محقق دریافت که با وجود اهمیت موضوع ولی پژوهش‌های اندکی در این مورد طی دهه‌ی اخیر صورت گرفته است که هیچ یک از آنان با نگاه تحلیلی‌گراانه و عملیاتی به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ننگریسته‌اند و لذا نتوانسته‌اند الگویی را برای پیاده سازی در نظام آموزش و پرورش ارائه نمایند. بنابراین محقق در پژوهش حاضر تلاش نموده است در ابتدا سبک زندگی اجتماعی-سیاسی بر اساس آموزه‌های اسلامی و ایرانی را شناسایی نماید و سپس دلالت‌های تربیتی این آموزه‌ها را مشخص کند و بر اساس یافته‌ها الگویی طراحی نماید که بتوان از آن در تعلیم و تربیت استفاده نمود تا یافته‌های این پژوهش بتواند خلاء های نظری و پژوهشی در این خصوص را تا حدودی پر نمایند و به کارگیری آن در تعلیم و تربیت به تربیت افراد با اخلاق اسلامی و فرهنگ ایرانی بیانجامد که موجبات پیشرفت کشور در پرتو ارتباطات صحیح افراد اجتماع با یکدیگر را فراهم نماید. بنابراین پژوهشگر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که سنتز پژوهی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی به منظور ارائه‌ی الگوی تربیتی چگونه است؟

مواد و روش‌ها

از آنجا که هدف پژوهش حاضر سنتز پژوهی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی به منظور ارائه‌ی الگوی تربیتی است محقق این پژوهش را در دو بخش انجام داد بخش اول با استفاده از

روش پژوهش کیفی با روش تلفیقی سنتز پژوهی به توصیف و تبیین و تحلیل سبک زندگی ایرانی اسلامی در متون و مقالات مرتبط و سند تحول بنیادین پرداخت به این منظور پس از استخراج پاراگراف‌های مرتبط با موضوع پژوهش با کدگذاری باز و سپس کدگذاری محوری کد مفاهیم مربوط به سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی سیاسی را بیان نمود و سپس با ترکیب یافته‌ها به ارائه‌ی الگو اقدام نمود. هدف از سنتز پژوهی تولید دانش جدید از طریق روشن ساختن روابط و تنش‌ها و اختلافات بین گزارش‌های مطالعات منفردی است که بیش از این دیده نشده‌اند از این رو شامل انتخاب هدفمند، مرور، تحلیل و ترکیب گزارش‌های پژوهشی دست اول در یک موضوع مشابه است (۱۰). سنتز پژوهی معمولاً به نظریه‌های مرتبط توجه دارد، به تحلیل انتقادی پژوهش‌های تحت پوشش خود می‌پردازد و برای حل تناقضات در ادبیات و همچنین شناسایی مسائل محوری برای پژوهش آتی تلاش می‌کند (۱۰). در مرحله دوم پژوهش محقق با روش کمی به اعتبار سنجی الگوی پیشنهادی از دیدگاه خبرگان پرداخت تا الگوی مورد نظر تایید گردد. به این منظور از نتایج حاصل پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته فراهم گردید و با انتخاب افراد متخصص به صورت هدفمند به جمع آوری نظرات خبرگان در خصوص اعتباربخشی مدل پیشنهاد شده در مورد سبک زندگی ایرانی-اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی پرداخت و با روش لیکرت گویه‌ها در سه طیف «ضروری است»، «مفید است ولی ضروری نیست» و «ضرورتی ندارد» مورد سنجش قرار گرفته و مقدار ضریب لاوشه به منظور مشخص شدن روایی محتوا برای هر گویه محاسبه گردید. در پژوهش حاضر تعداد خبرگان شرکت کننده در اعتبار سنجی ۱۱ نفر بودند لذا حداقل CVR قابل قبول ۰/۵۹ است. حوزه پژوهش در بخش کیفی شامل متون اسلامی، مقالات چاپ شده در مجلات علمی-پژوهشی، پایان نامه‌های ارشد و دکتری مرتبط با موضوع پژوهش و کتاب سند تحول بنیادین جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. حوزه پژوهش در بخش کمی استفاده از نظرات متخصصین و خبرگان در زمینه‌ی تعلیم و تربیت بالاخص تربیت اسلامی است. روش گردآوری اطلاعات مطالعه متون و مقالات مرتبط با موضوع پژوهش به روش کتابخانه ای است و از ابزار فیش برداری استفاده گردیده است. و در بخش کمی پژوهش از ابزار پرسشنامه مولف ساخته استفاده گردیده است. مراحل انجام پژوهش در دو مرحله صورت پذیرفت مرحله اول سنتز پژوهی و مرحله دوم اعتباربخشی نتایج پژوهش که این مراحل بر اساس الگوی زیر می‌باشد:

شکل ۱. الگوی اجرایی پژوهش

أَنْتَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ» (النحل/۹۷) (هر کس از مرد و زن کار نیکی به شرط ایمان به خدا به جای آرد ما او را به زندگانی خوش و با سعادت زنده ابد می گردانیم و اجری بسیار بهتر از عمل نیکی که می کردند به آنان عطا می کنیم). پیامبر(ص) فرمود: «الدنيا مزرعة الاخرة». این حدیث نشان می دهد که رسول خدا (ص) هم به مادی بودن دنیا در سبک زندگی خود می اندیشد و هم به معنوی بودن آن. انسان ها در سبک زندگی اسلامی مبتنی بر قوانین الهی و قرآن، تلاش می کنند که رضایت خداوند را به دست آورند(۱۲).

حفظ وحدت

انسان ها همه یک دین واحد و یک خدای واحد دارند و از اینجا که دین یکی است پس همه افراد باید بر یک مدار قرار گیرند و متفرق نشوند که تفرق باعث گمراهی و افتادن به ورطه هلاکت خواهد بود و خداوند در این زمینه می فرماید: «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ» (آل عمران/۱۰۳) (و همگی به ریسمان خدا [= قرآن و اسلام، و هرگونه وسیله وحدت]، چنگ زنید، و پراکنده نشوید! و نعمت (بزرگ) خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دلهای شما، الفت ایجاد کرد، و به برکت نعمت او، برادر شدید! و شما بر لب حفره ای از آتش بودید، خدا شما را از آن نجات داد؛ این چنین، خداوند آیات خود را برای شما آشکار می سازد؛ شاید پذیرای هدایت شوید). نخستین شالوده فرهنگ اسلامی «خداشناسی» است. بر همین اساس بین تمام ذرات جهان هستی ارتباط محکم و ناگسستنی وجود دارد و لذا فرد و اجتماع با پروردگار عالم مربوط و متصل هستند. اسلام بنایی است که بر پایه یک ستون استوار است و آن ستون «اعتقاد به خداوند» می باشد. می توانیم بگوییم که کل دایره مفاهیم اسلامی، شعاع هایی است که

یافته ها

«جامعه» در اسلام مفهوم معینی دارد. جامعه از وجود انسان سرچشمه گرفته و برای رفاه و سعادت انسان ها به وجود آمده است و به همین دلیل، جامعه اسلامی نه رنگ فردی دارد (اصالت فرد) و نه رنگ اجتماعی (اصالت جامعه). اسلام به تشکیل جامعه ای نظر دارد که در آن روابط نزدیک و صمیمانه ای میان اعضای آن برقرار است. این جامعه از یک سو بر پایه بندگی خداوند می باشد و از سوی دیگر بر پیوندهای صمیمانه اخوت میان همه اعضا. واقعیت اجتماعی جامعه اسلامی بر دو قطب، با دو واقعیت مبتنی است: واقعیت اول، مردم مسلمان یا «امت» می باشد که جهان گسترده اسلام را می سازند. واقعیت دوم همانا خانواده بلافضل است و این دو قطب مهم ترین وجه یک جامعه اسلامی واقعی است و تار و پود ساختار اجتماعی بر گرد همین دو قطب تنیده می شود.(۱۱).

سوال شماره ۱- توصیف و تبیین سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی- سیاسی در متون مرتبط چگونه است؟

سبک زندگی بر اساس دین اسلام

انسان برای زیستن به این دنیا قدم می گذارد پس شیوهی زیستن اهمیت غیر قابل انکاری دارد (۱۲). اسلام که آخرین و کامل ترین دین است و راه و رسم زندگی صحیح را در خود در بر گرفته و تمامی نیازهای بشر را پاسخ گو بوده و دارای قوانین و مقررات لازم برای زندگی بشر است و پیروی از این دین عامل رستگاری خواهد بود که خداوند می فرماید: «وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ» (آل عمران / ۸۵). (هر کس غیر از اسلام دینی اختیار کند هرگز از وی پذیرفته نیست، و او در آخرت از زیانکاران است). لذا مسلمانان با شناخت دین اسلام می توانند سبک زندگی درست را بر اساس دستورات دینی برگزینند.

آفرینش برای رسیدن به حیات طیبه

خداوند انسان را آفرید تا در زندگی به انجام اعمال صالح بپردازد تا در نهایت به حیات طیبه دست یابد: «مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ

از مرکز توحید تشعشع یافته و پرتوافکن شده است. وقتی توحید، نبوت، معاد، عدل و امامت را به عنوان اصول دین و مذهب می‌شماریم این پنج اصل از هم مستقل نیستند، بلکه بازگشت همه آن‌ها به توحید است، (۱۱) برای حفظ وحدت در جامعه اسلامی باید از دستورات خدا و رسولش پیروی نمود که این خود رمز پیروزی و موفقیت افراد در زندگی است.

دوری از فخر فروشی

انسان نباید به دیگران فخر بفروشد و در زمین با غرور راه برود که تواضع و فروتنی از صفات داناان است و خداوند در این زمینه می‌فرماید: «وَعِبَادَ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا» (الفرقان/۶۳) (و بندگان خدای رحمان کسانی اند که روی زمین به نرمی گام برمی‌دارند و چون نادانان ایشان را طرف خطاب قرار دهند به ملایمت پاسخ می‌دهند). در همین زمینه امام صادق (ع) فرمودند: «اطْلُبُوا الْعِلْمَ وَ تَزِينُوا مَعَهُ بِالْحِلْمِ وَالْوَقَارِ وَ تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَعْلَمُونَهُ الْعِلْمَ وَ تَوَاضَعُوا لِمَنْ طَلَبْتُمْ مِنْهُ الْعِلْمَ وَ لَا تَكُونُوا عُلَمَاءَ جَبَّارِينَ فَيَذْهَبُ بَاطِلُكُمْ بِحَقِّكُمْ» (در جستجوی علم باشید و به همراه آن، خود را به حلم و وقار بیاریید و در برابر کسی که به او علم می‌آموزید تواضع کنید؛ و عالمانی ستم پیشه نباشید که در این صورت، این شیوهی باطل شما، سخن حقتان را از بین خواهد برد) (۱۳). همچنین امام صادق (ع) می‌فرماید: «إِنَّ مِنَ التَّوَّاضِعِ أَنْ يَجْلِسَ الرَّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ» (از جلوه‌های تواضع و فروتنی این است که انسان در جایی بنشیند که فروتر از رتبه اجتماعی او باشد) (۱۳).

حجاب

رعایت حجاب از دستورات موکد دین اسلام است، خداوند می‌فرماید: «وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولَى الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» (النور/۳۱) (و به زنان با ایمان بگو دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست و باید روسری خود را بر سینه خویش [فرو] اندازند و زیورهایشان را جز برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پدران شوهرانشان یا پسرانشان یا پسران شوهرانشان یا برادرانشان یا کنیزانشان یا خدمتکاران مرد که [از زن] بی‌نیازند یا کودکانی که بر عورت‌های زنان وقوف حاصل نکرده‌اند آشکار نکنند و پاهای خود را [به گونه‌ای به زمین] نکوبند تا آنچه از زینتشان نهفته می‌دارند معلوم گردد ای مؤمنان همگی [از مرد و زن] به درگاه خدا توبه کنید امید که رستگار شوید). آری حجاب حقیقتی فردی است که آثار غیر قابل انکار اجتماعی دارد (۱۴).

حق و مسئولیت

بر اساس دین اسلام انسانها در برابر دیگران دارای مسئولیت‌هایی هستند و در اجتماع حقوقی دارند که دیگران باید در برابر آنان رعایت نمایند. وظایف متعددی که بر عهده‌ی انسان نهاده شده است در چهار نوع خلاصه می‌شود: ۱- مسئولیت در برابر خدا، ۲- مسئولیت در برابر خودش، ۳- مسئولیت اجتماعی در برابر انسان‌های دیگر، ۴- مسئولیت در برابر موجودات طبیعی و محیط زیست (۱۴). در زمینه مسئولیت انسان در برابر اجتماع باید گفت: انسان در زندگی اجتماعی از یک نوع ارتباط و هماهنگی مخصوصی برخوردار است و بدون تعاون و تشریک مساعی نمی‌تواند نیازهای خود را تامین کند. بی‌تردید صلاح، فساد، ترقی و تنزل جامعه در صلاح، فساد سعادت و شقاوت افراد تاثیر فراوانی دارد، زیرا افراد در جمع زندگی می‌کنند و تربیت می‌شوند و از دیگران الگو می‌گیرند، پس باید خواست‌ها و تمایلات یکدیگر را نیز منظور بدانند. بنابراین، انسان باید خود را از جامعه و جامعه را از خود بداند. سعادت جامعه را سعادت خود و انحطاط آن را انحطاط خویش بداند. پیامبر (ص) فرمود: بندگان عیال خدا هستند، پس بهترین مردم نزد خدا کسی است که بیشتر به عیال خدا سود برساند و خانواده‌ی او را خوشنود سازد (۱۴). انسان در زندگی اجتماعی در برابر افراد اجتماع اعم از خانواده، و سایرین مسئول است و باید حقوق آنان را رعایت نماید: «فَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لِّذَلِكُمْ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأَوْلَاتِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» (الروم/۳۸) (پس حقوق ارحام و خویشان و مسکینان و در راه ماندگان را ادا کن که این برای آنان که مشتاق لقای خدا هستند بهترین کار است و هم اینان (که نیکی کنند) رستگاران عالمند). امام صادق (ع) در این زمینه می‌فرماید: «صله‌ی رحم کردن و با همسایگان نیکی سلوک کردن خانه‌ها را آبادان می‌کند، عمرها را زیاد می‌کند» (۱۵).

نیکی و خوشبختی

گفتار پسندیده داشتن نزد خداوند آن قدر اهمیت دارد که خداوند آن را با ارزش‌تر از صدقه با آزار می‌داند: «قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أذى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ» (البقره/۲۴۳) (فقیر سائل را (به) زبان خوش و طلب آمرزش (رد کردن) بهتر است از صدقه‌ای که بی آن آزار کنند، و خداوند بی‌نیاز و بردبار است). ارزش و اهمیت گفتار پسندیده را در آیات بسیاری می‌توان مشاهده نمود که می‌توان به این آیات اشاره نمود: «... وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا» (النساء/۵) (... و با آنان سخن نیکی و دلپسند گویند). و آیه: «... يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا» (الاحزاب/۷۰) (... ای اهل ایمان، متقی و خدا ترس باشید و همیشه به حق و صواب سخن گویند) و آیه: «... فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مِيسُورًا» (الاسراء/۲۸) (... پس با آنان گفتار خوش بگو). و آیه: «... وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا» (الاسراء/۲۳) (... و با ایشان به اکرام و احترام سخن گو).

عدالت اجتماعی

عدالت واژه‌ای کلیدی است که در اسلام به آن اهمیت بسیار داده شده است و به رعایت عدالت در همه زمینه‌ها در زندگی اعم از زندگی فردی، اجتماعی و در حکومت داری و ... سفارش موکد شده

را بر اطعام مسکین تشویق نمی کند. پس وای به حال نمازگزاران. آنان که از نمازشان غافلند. آنان که پیوسته ریا می کنند. و از دادن زکات (و وسایل ضروری زندگی) بازمی دارند. و کسانی که یتیم را نوازش نمی کنند مورد خشم خداوند قرار می گیرند: «كَلَّا بَلْ لَّا تُكْرَمُونَ الْيَتِيمَ» (الفجر/۱۷) (چنین نیست بلکه (به گناه بخل و طمع خوار شوید چون) هرگز یتیم نوازی نکنید). قرآن کریم با برترین شیوه از ایتم تجلیل و بر رسیدگی به امور مادی و معنوی، فردی و اجتماعی آنان تاکید می کند. همچنین کوتاهی در سرپرستی آنها را توبیخ کرده، سبب کیفر دنیوی و اخروی می داند (۱۷).

امر به معروف و نهی از منکر

امر به معروف و نهی از منکر در اسلام از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است لذا قرآن می فرماید: «وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» (آل عمران/۱۰۴). (باید از میان شما، جمعی دعوت به نیکی، و امر به معروف و نهی از منکر کنند! و آنها همان رستگارانند). و امر به معروف و نهی از منکر سبب برخورداری انسان از رحمت الهی می گردد که خداوند می فرماید: «وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيَطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ» (التوبه/۷۱). (مردان و زنان باایمان، ولی (و یار و یاور) یکدیگرند امر به معروف، و نهی از منکر می کنند نماز را برپا می دارند و زکات را می پردازند و خدا و رسولش را اطاعت می کنند بزودی خدا آنان را مورد رحمت خویش قرار می دهد خداوند توانا و حکیم است!). همچنین حضرت علی (ع) در این زمینه فرمودند: «نفرین بر آنان که امر به معروف می کنند و خود ترک می نمایند، و نهی از منکر دارند و خود مرتکب آن می شوند» (نهج البلاغه، خطبه ۱۲۹). و فرمودند: «خداوند واجب کرد امر به معروف را به خاطر اصلاح توده‌ی مردم و نهی از منکر را برای جلوگیری از نابردن» (نهج البلاغه، حکمت ۲۵۲).

تعاون و همکاری افراد در اجتماع

خداوند در قرآن مسلمانان را به همکاری و تعاون با یکدیگر فرا می خواند و می فرماید: «... وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ» (المائدة/۲). (... و (همواره) در راه نیکی و پرهیزگاری با هم تعاون کنید! و (هرگز) در راه گناه و تعدی همکاری ننمایید! و از (مخالفت فرمان) خدا بپرهیزید که مجازات خدا شدید است).

حضرت علی (ع) فرمودند: «بر شماست که یکدیگر را نصیحت کنید و نیکو همکاری نمایید. درست است که هیچ کس نمی تواند حق اطاعت خداوندی را چنان که باید بگذارد. لکن باید به قدر توان، حقوق الهی را رعایت کند که یکی از واجبات الهی، یکدیگر را به اندازه توان نصیحت کردن، و برپا داشتن حق، و یاری دادن به یکدیگر است (نهج البلاغه، خطبه ۲۱۶).

است انگار رعایت عدالت در همه شئون زندگی انسان پایه و اساس راستی و درستی است. امام علی (ع) در توصیف ویژگی‌های دوستان برگزیده‌ی خدا می فرماید: به خداوند اخلاص ورزید و خداوند وی را به مقام مخلصین نائل ساخت. (این رشد یافته) از معادن دین خداوندی، و مانند میخ‌های محکم (نگهدارنده‌ی ارزش‌ها) در زمین است. خود را به اجرای عدالت پایبند کرده و نخستین گامش در این راه، زدودن هوا و هوس از درون خویش است. در سخن، حق را به نیکویی تفسیر می کند و در عمل بدان پایبند است.

در صورت تضييع حقوق هموعان، بدر اختلاف در اجتماع پاشیده خواهد شد و کم کم جامعه روبه زوال خواهد رفت (۱۶). قرآن در زمینه داوری عادلانه در بین مردم می فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا» (النساء/۵۸) (همانا خدا به شما امر می کند که امانتها را به صاحبانش باز دهید و چون حاکم بین مردم شوید به عدالت داوری کنید. همانا خدا شما را پند نیکو می دهد، که خدا شنوا و بیناست). یکی از وجوه اهمیت عدالت تاثیر آن بر زندگی اجتماعی انسان است، امام صادق (ع) فرمودند: اگر در میان مردم به عدالت رفتار شود، همه بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال آسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکت خویش را بیرون می ریزد. (۱۲).

رسیدگی به فقرا

رعایت عدالت اجتماعی در برخورد با یتیمان در کسب و کارها و یا رفتار با خویشاوندان همه از عوامل رستگاری انسان است: «وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَّا نَكْفِ أَنْفُسًا إِلَّا وَسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ» (الانعام/۱۵۲) (و هرگز به مال یتیم نزدیک نشوید جز به آن وجه که نیکوتر است تا آنکه به حد رشد و کمال رسد. و به راستی و عدالت، کیل و وزن را تمام بدهید. ما هیچ کس را جز به قدر توانایی او تکلیف نکرده‌ایم. و هرگاه سخنی گوئید به عدالت گرایید هر چند درباره خویشاوندان باشد، و به عهد خود وفا کنید. این است سفارش خدا به شما، باشد که متذکر و هوشمند شوید). هنگامی که از امام علی (ع) پرسیده شد عدالت برتر است یا سخاوت فرمودند: عدالت هر چیز را در جای خود قرار می دهد ولی سخاوت، عارضه‌ی مخصوصی است که شامل حال بعضی می شود، پس عدالت اشرف و برتر است (نهج البلاغه، حکمت ۴۳۷).

یتیم نوازی و رسیدگی به وضع یتیمان

یتیم نوازی و رسیدگی به وضع یتیمان از دستورات دین اسلام است خداوند در این زمینه می فرماید: «أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ إِنَّهُ لَكُلِّبُ الْيَتِيمِ» * «وَلَا يَحِضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ» * «قَوْلٍ لِلْمُصَلِّينَ» * «الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ» * «الَّذِينَ هُمْ بِرِءَاؤُنِ * وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ» (الماعون/۱-۷) (آیا کسی که قیامت را انکار می کند دیده ای؟ او همان کسی است که یتیم را با خشونت می راند. و دیگران

جدول (۱) تم‌ها و مولفه‌های سبک زندگی ایرانی-اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی مستخرج از متون

مولفه اصلی	تم‌های سبک زندگی ایرانی-اسلامی
اجتماعی	رسیدگی به فقرا
	یتیم‌نوازی
	نیکی و خوش اخلاقی به دیگران
	عدالت اجتماعی
	تواضع و فروتنی و دوری از فخر فروشی
	اهمیت رعایت حجاب
	ارتباط مناسب با افراد اجتماع و خوشبرخوردی و نیکی به دیگران
	لزوم شناخت حقوق و مسئولیتهای اجتماعی و عمل به تکلیف انسان در این زمینه
	امر به معروف و نهی از منکر
	تعاون و همکاری افراد در اجتماع
سیاسی	حفظ وحدت افراد در اجتماع و دوری از تفرقه عامل قدرتمندی امت اسلام

حقوقی و نهادهای اجتماعی، نسبت به رعایت حقوق و مسئولیت‌های تربیتی خود با دیگران، امکان‌پذیر است.

اهداف ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی

افرادی که در یک جامعه زندگی می‌کنند نمی‌توانند در امور تک رویی داشته باشند بلکه باید نفع جمعی همه افراد اجتماع مد نظر قرار گیرد همچنین هر فردی باید تا حدودی با سیاست‌های موجود در جامعه آشنایی داشته باشد و با شناخت موقعیت‌های مختلف بتواند در تصمیم‌گیری‌های سیاسی اجتماعی شرکت نماید و تحلیل درستی از سیاست داشته باشد و در دام سیاست‌های نادرست و غلط نیفتد تا زمینه پیشرفت کشورش را فراهم نماید بر این اساس اهداف تربیت اجتماعی و سیاسی به شرح زیر است:

- ۱- بازشناسی، حفظ و اصلاح آداب، رسوم، هنجارها و ارزش‌های جامعه در پرتو نظام معیار اسلامی؛
- ۲- درک مناسب موقعیت اجتماعی و سیاسی خود و جامعه و مواجهه خردمندانه با تحولات اجتماعی و سیاسی بر اساس نظام معیار اسلامی، به منظور ساختن آینده‌ای روشن و تاثیر گذاری بر آینده‌ی خود و جامعه در سطح ملی و جهانی؛
- ۳- توسعه‌ی آزادی و مرتبه‌ی وجودی خویش و دیگران در پرتو درک و اصلاح موقعیت اجتماعی خود و دیگران (اعضای خانواده، خویشاوندان، دوستان، همسایگان، همکاران و همشهریان و هموطنان و ...)، برقراری رابطه‌ی سازنده و مناسب با ایشان بر اساس نظام معیار اسلامی و کسب صفاتی جمعی نظیر احسان، مهرورزی، انصاف، خیرخواهی، بردباری، وفاق، همدلی و مسالمت‌جویی؛
- ۴- آمادگی جهت تشکیل خانواده و حفظ و تداوم آن به مثابه‌ی مهم‌ترین نهاد تحقق بخش جامعه‌ی صالح براساس ارزش‌های نظام معیار اسلامی؛
- ۵- تعامل شایسته با نهاد دولت و سایر نهادهای مدنی و سیاسی و کسب شایستگی‌هایی نظیر رعایت قانون، مسئولیت‌پذیری، مشارکت اجتماعی و سیاسی و پاسداشت ارزش‌های اجتماعی در جهت

سوال شماره ۲- توصیف و تبیین سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی در مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی چگونه است؟

ساحت‌های تربیت

در سند تحول بنیادین برای تربیت ساحت‌هایی در نظر گرفته شده است که ساحت‌های ششگانه تربیت در سند تحول بنیادین عبارتند از: ساحت‌های دینی و اخلاقی، علمی و فناوری، سیاسی و اجتماعی، هنری و زیبایی‌شناختی، اقتصادی و حرفه‌ای، زیستی و بدنی. بعد اجتماعی حیات طیبه ناظر به مفاهیم متعدد ارزشی است، مانند: تعادون و نیکوکاری، احسان و رافت، اخوت، اقامه‌ی قسط (عدالت اجتماعی)، رعایت حقوق مردم، ظلم ستیزی، تواضع به حق (امر به معروف و نهی از منکر)، تولا و تبرا (دوستی با دوستان خدا و دشمنی با دشمنان خدا)، استقلال، شورا (عقل جمعی)، تضارب آراء، امنیت، اتحاد اجتماعی (اعتصام به حبل‌الهی)، دفاع و جهاد، نصرت و یاری، صلح، عمران، اطاعت از قوانین اجتماعی (نظم و انضباط)، حسن معاشرت، انفاق، ایثار و مدارا، که همه آن‌ها را می‌توان به منزله‌ی خصوصیات جامعه‌ی مطلوب اسلامی یعنی جامعه‌ی صالح در نظر گرفت. از سوی دیگر تحقق فرآیند تربیت در هر جامعه، به لحاظ جنبه‌ی اجتماعی آن، به ناچار مستلزم پذیرش مجموعه‌ای از گزاره‌های تجویزی (با ماهیت سیاسی یا حقوقی) است، که در قالب قانون اساسی یا قوانین موضوعه (یا قوانین و معاهدات بین‌المللی مورد توافق)، پذیرفته شده است و تبیین و تجویز نحوه‌ی تحقق تربیت یا الزام افراد حقیقی، شخصیت‌های حقوقی و نهادهای اجتماعی نسبت به رعایت حقوق و مسئولیت‌های تربیتی، تنها با فرض پذیرفتن این گزاره‌ها، قابل توجیه قانونی و اخلاقی است. لذا، باید این مجموعه را به مثابه‌ی «مبانی سیاسی و حقوقی تربیت» قلمداد کنیم. البته در این خصوص نیز، به نظر می‌رسد برای تبیین فلسفی تربیت (در معنای عام آن)، اتکا بر مبانی سیاسی و حقوقی تربیت ضرورت ندارد. هر چند ابتدای بر این مبانی، نیز صرفاً ذیل مبانی اساسی تربیت (به شرط سازگاری با آن‌ها) و برای تبیین و تجویز نحوه‌ی تحقق این فرآیند یا جهت توجیه قانونی و اخلاقی الزام افراد حقیقی، شخصیت‌های

جدول (۲) تم‌ها و مولفه‌های سبک زندگی ایرانی-اسلامی
مستخرج از سند تحول بنیادین

تم‌های سبک زندگی ایرانی-اسلامی	مولفه اصلی
تربیت اجتماعی و سیاسی دانش‌آموزان	
تعلیم و تربیت دانش‌آموزان جهت کسب هویت دین اسلام و فرهنگ ایرانی	
تربیت اجتماعی در جهت حفظ وحدت و هویت جمعی	اجتماعی و سیاسی
تعلیم و تربیت اجتماعی افراد با هویت و فرهنگ بومی و ملی	
رعایت عدالت در امر تعلیم و تربیت	

سوال شماره ۳- مدل پیشنهادی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی بر اساس نتایج تحلیل محتوای متون پژوهشی چگونه است؟
برای ترسیم مدل سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی نتایج حاصل از سوال اول و دوم بر اساس جدول ۳ ترکیب گردید و سپس شکل ۲ الگوی بعد اجتماعی-سیاسی سبک زندگی ایرانی اسلامی ترسیم شد.

جدول (۳) ترکیب تم‌ها و مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی مستخرج از متون و سند تحول بنیادین

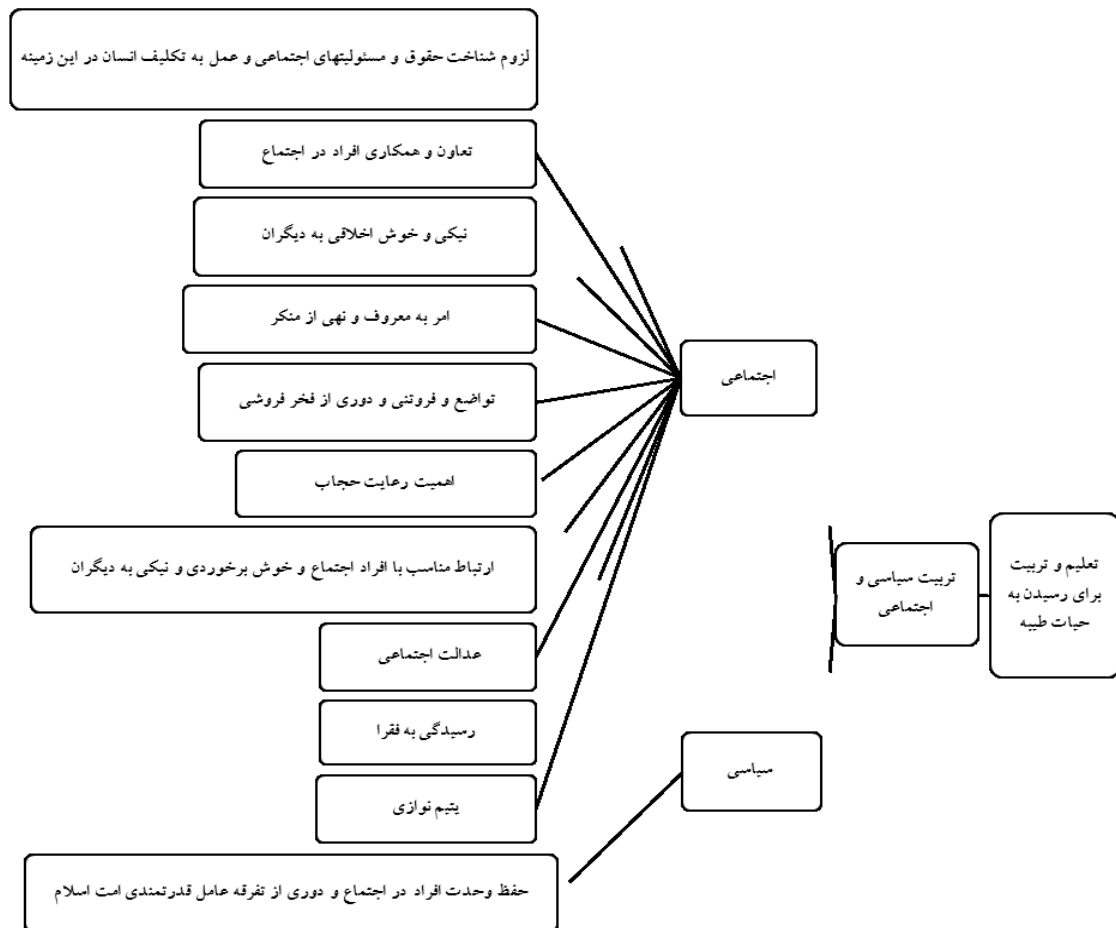
مولفه اصلی در متون	سبک زندگی ایرانی-اسلامی در سند تحول بنیادین	مولفه اصلی در سند تحول
زندگی ایرانی-اسلامی در متون	تربیت اجتماعی و سیاسی دانش‌آموزان	تربیت اجتماعی و سیاسی
لزوم شناخت حقوق و مسئولیتهای اجتماعی و عمل به تکلیف انسان در این زمینه	تعلیم و تربیت دانش‌آموزان جهت کسب هویت دین اسلام و فرهنگ ایرانی	تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی
تعاون و همکاری افراد در اجتماع	تعلیم و تربیت اجتماعی افراد با هویت و فرهنگ بومی و ملی	تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی
نیکی و خوش اخلاقی به دیگران	رعایت عدالت در امر تعلیم و تربیت	تربیت اجتماعی و سیاسی
امر به معروف و نهی از منکر	رعایت عدالت در امر تعلیم و تربیت	تربیت اجتماعی و سیاسی
تواضع و فروتنی و دوری از فخر فروشی	تربیت اجتماعی در جهت حفظ وحدت و هویت جمعی	تربیت اجتماعی و سیاسی
اهمیت رعایت حجاب		
ارتباط مناسب با افراد اجتماع و خوش برخوردی و نیکی به دیگران		
عدالت اجتماعی		
رسیدگی به فقرا		
یتیم‌نوازی		
حفظ وحدت افراد در اجتماع و دوری از تفرقه عامل قدرتمندی امت اسلام		

شکل‌گیری جامعه‌ی صالح و پیشرفت مداوم آن بر اساس نظام معیار اسلامی؛

۶- بازشناسی فرهنگ و تمدن اسلامی، همراه با توجه به نیازهای حال و آینده‌ی جامعه و تلاش جهت تحقق امت واحده‌ی اسلامی بر اساس نظام معیار اسلامی؛

۷- تلاش برای ارتقای ابعاد مشترک (انسانی، اسلامی، ایرانی) هویت خویش به طور یک پارچه و بر اساس نظام معیار اسلامی؛

۸- مشارکت جمعی موثر در حیات اجتماعی و سیاسی با رعایت اصول حق‌طلبی، حفظ کرامت و عزت، ظلم ستیزی، عدالت‌خواهی، کسب و حفظ استقلال همه جانبه، مراعات حقوق و آزادی‌های مشروع دیگران، پیشرفت مردم‌سالاری دینی، بسط عدالت اجتماعی، حفظ وحدت و تفاهم ملی، تعامل میان‌فرهنگی و تفاهم بین‌المللی بر اساس نظام معیار اسلامی.

شکل ۲- الگوی بعد اجتماعی- سیاسی سبک زندگی ایرانی اسلامی

تربیتی بود. این پژوهش به صورت ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی در دو مرحله صورت پذیرفت، محقق برای دستیابی به هدف کلی پژوهش چهار سوال جزئی در نظر گرفت. در مرحله اول به روش سنتز پژوهی که روشی کیفی است سوالات اول تا سوم پاسخ داده شد. در مرحله بعد اقدام به شناسایی مولفه‌های اجتماعی- سیاسی سبک زندگی اسلامی ایرانی در مبنای نظری تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران پرداخت. سپس برای پاسخ به سوال سوم با در نظر گرفتن نتایج حاصل از سوالات اول و دوم مدل سبک زندگی اجتماعی سیاسی را ارائه کرد. بر اساس یافته های حاصل از سوال اول پژوهش بعد اجتماعی سبک زندگی ایرانی اسلامی شامل موارد زیر است:

۱- رسیدگی به فقرا: در قرآن مجید به منظور مبارزه با فقر، مومنین به دادن صدقات، زکات، خمس، کفارات مالی و اقسام فدیة، نهی از اسراف و تبذیر مکلف شده‌اند. که از سویی طبقات پایین جامعه که نمی‌توانند بدون کمک مالی حواجی زندگی خود را برآورند مورد حمایت قرار دهد، و از سویی دیگر توانگران و طبقات مرفه جامعه را از مخارج غیر ضروری باز دارد و به نوعی نهی از اسراف و تبذیر به عمل آید. هدف قرآن این است که زندگی بشر را در شئون مختلف نظام بخشد و به گونه‌ای انسان را هدایت کند که سعادت دنیا و آخرت را برای او تضمین کند (۱۸).

سوال شماره ۴- آیا مدل پیشنهادی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی- سیاسی از اعتبار لازم برخوردار است؟
برای پاسخ به این سوال پژوهشگر با استفاده از نتایج مراحل قبل به تهیه و تنظیم پرسش‌نامه محقق ساخته پرداخت تعداد گویه‌ها در این پرسش نامه ۱۲ گویه است سنجش روایی گویه‌ها با مولفه‌های (ضروری، مفید اما غیرضروری و غیرضروری) بر اساس طیف لیکرت در نظر گرفته شد. سپس این پرسش‌نامه به صورت ایمیل برای ۱۱ نفر از خبرگان و اساتید فن تعلیم و تربیت ارسال گردید و با در نظر گرفتن مدت زمان مناسب برای پاسخ گویی پس از تکمیل پرسشنامه، پاسخها جمع‌آوری شد و به روش لیکرت اعتبار سنجی صورت پذیرفت. این مرحله پاسخ‌ها به صورت کمی بیان گردید و از طریق ضریب توافقی لاوشه موارد محاسبه شد که بر اساس تعداد شرکت کنندگان در اعتبار سنجی مقدار ضریب لاوشه برای هر گویه ۰/۵۹ است. لذا مواردی که این ضریب را کسب ننمایند رد توافق می گردد و موارد رد شده در اعتبار سنجی توسط محقق حذف گردیده و مجددا یافته‌های پژوهش مورد بازبینی قرار گرفت و پس از تایید و مورد توافق قرار گرفتن گویه‌ها نتایج بیان شد.

نتیجه‌گیری

هدف پژوهش هدف پژوهش حاضر سنتزپژوهی سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی-سیاسی به منظور ارائه الگوی

۸- لزوم شناخت حقوق و مسئولیت‌های اجتماعی و عمل به تکلیف انسان در این زمینه: انسان موجودی اجتماعی است. و زندگی در اجتماع و روابط اجتماعی به تراجم منافع و اراده‌های افراد منجر می‌شود و لذا افراد در رفتار و ارتباط با دیگران دارای حقوق و تکالیف می‌شوند که بر اساس دستورات دینی باید بدان عمل نمایند. تفاوت اساسی میان حق و تکلیف در این است که حق اختیاری است اما عمل به تکلیف اجباری است کسی که در جایی حق دارد می‌تواند از آن استفاده کند یا نکند، ولی دیگران تکلیف دارند حق او را رعایت کنند (۲۴).

۹- تعاون و همکاری افراد در اجتماع: خداوند متعال سرمایه سعادت همه جانبه و خیزشگاه اتحاد و یکپارچگی گسترده با همه جوامع بشری را به عنوان اصلی ثابت همسان، همگانی و همیشگی در نهاد انسان گذارده است به طوری که هیچ فرد در هیچ زمان و مکان و سنی فاقد آن نمی‌باشد این سرمایه تکوینی تکامل انسان از یک سو، سرچشمه اتحاد و یکپارچگی انسان از سوی دیگر همان زبان فطرت توحیدی است و فرمود کان الناس امه واحده (۲۵).

بر اساس یافته‌های پژوهش در بعد سیاسی اسلام توصیه به حفظ وحدت افراد در اجتماع و دوری از تفرقه نموده و آن را عامل قدرتمندی امت اسلام می‌داند: انسان‌ها را به همدلی و اتحاد فرا می‌خواند و خاطر نشان می‌سازد که الفت، مهربانی و برادری نعمتی است که با پذیرش دین خدا از سوی پروردگار دو جهان به آنها عطا شده است و مسلمانان باید قدر دان این محبت و برادری باشند (۲۶) قرآن می‌فرماید: «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ» (ال عمران/۱۰۳) (و همگی به ریسمان خدا [=قرآن و اسلام، و هرگونه وسیله وحدت]، چنگ زنید، و پراکنده نشوید! و نعمت (بزرگ) خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دل‌های شما، الفت ایجاد کرد، و به برکت نعمت او، برادر شدید! و شما بر لب حفره‌ای از آتش بودید، خدا شما را از آن نجات داد؛ این چنین، خداوند آیات خود را برای شما آشکار می‌سازد؛ شاید پذیرای هدایت شوید.)

بر اساس یافته‌های پژوهش حاصل از سوال دوم مولفه‌های سبک زندگی ایرانی - اسلامی در بعد اجتماعی سیاسی مستخرج از سند تحول بنیادین عبارتند از: ۱- تربیت اجتماعی و سیاسی دانش‌آموزان، ۲- تعلیم و تربیت دانش‌آموزان جهت کسب هویت دین اسلام و فرهنگ ایرانی، ۳- تربیت اجتماعی در جهت حفظ وحدت و هویت جمعی، ۴- تعلیم و تربیت اجتماعی افراد با هویت و فرهنگ بومی و ملی، ۵- رعایت عدالت در امر تعلیم و تربیت. که با ترکیب یافته‌های حاصل از سوال اول و دوم الگویی حاصل گردید که در شکل ۱ بیان شده است. این الگو ترکیب مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی در متون و سند تحول را بیان می‌دارد. سند تحول جمهوری اسلامی ایران بر اساس موازین اسلامی و فرهنگ ایرانی حاوی دستورالعمل‌های لازم به منظور تعلیم و تربیت دانش‌آموزان جهت رسیدن افراد به حیات طیبه و داشتن جامعه‌ای اسلامی است. در مرحله دوم پژوهش محقق با روش پژوهش کمی با استفاده از

۲- یتیم نوازی: قرآن در زمینه مسئولیت در قبال ایتم سفارش نموده و این سفارش تنها در زمینه اطعام نیست بلکه نیاز ایشان را فراتر دانسته و لذا به اکرام و احسان نیازمندند؛ زیرا یتیم کمبودهای عاطفی دارد و باید این کمبودها جبران شود تا احساس نکند که به دلیل یتیم بودن خوار و ذلیل شده است. این مسئله به حدی اهمیت دارد که قرآن نیکی به یتیمان را پس از نیکی به پدر و مادر و اقوام ذکر می‌نماید: «... وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْيَتَامَىٰ وَ الْمَسَاكِينِ ...» (البقره/۸۳). (و به پدر و مادر و خویشان و یتیمان و مسکینان نیکی کنید). و در کنار نیاز عاطفی به برطرف کردن نیاز مادی یتیم نیز سفارش شده است. انفاق به یتیم باید به نحو احسن انجام شود و از دیگر موارد حفظ اموال یتیم و امانتداری اموال اوست که بدان سفارش شده است (۱۷).

۳- نیکی و خوش اخلاقی به دیگران: امام حسین (ع) فرمودند: پیامبر(ص) از این که با مردم جز با خلق نیک و خوشرویی برخوردار و معاشرت داشته باشد دوری می‌کرد و نیکی را می‌ستود و بدی را تقیح می‌کرد (۱۹).

۴- عدالت اجتماعی: منظور از عدالت اجتماعی احترام به حقوق دیگران و رعایت مصالح عمومی است و زمانی معنای واقعی می‌یابد که تمام افراد یا همه واحدهای یک نظام اجتماعی، ضمن بهره‌مندی از آزادی کافی، بر اساس شایستگی‌ها و شکل عادلانه روابط، دارای معیشت کریمه و زندگی قابل قبولی باشند و به تعبیری حق هر صاحب حقی به او داده شود و هر کس به حق شایسته خود که منافی حق دیگران نباشد، برسد، به طوری که هیچ ظلمی صورت نگیرد (۲۰).

۵- تواضع و فروتنی و دوری از فخر فروشی: تواضع و فروتنی از ارزش‌های مهم در روابط اجتماعی است که در قرآن، احادیث و نهج البلاغه به آن بسیار توجه شده است. تواضع در روایات از بزرگ‌ترین عبادت‌ها و کامل‌کننده نعمات معرفی شده است. تواضع به معنی شکست نفسی ای است که نگذارد آدمی خود را بالاتر از دیگران ببیند و لازمه‌ی آن، رفتار و گفتاری است که بر احترام به دیگران دلالت می‌کند از عوامل عملی تواضع می‌توان به اقامه نماز، روزه‌داری، دادن زکات، احسان به والدین و احترام به مربی اشاره نمود. (۲۱).

۶- اهمیت رعایت حجاب: وجوب حجاب حکمی فردی است ولی آثار اجتماعی دارد فلسفه حجاب برای بانوان در اسلام به سبب ایجاد امنیت روانی، حفظ سلامت اخلاقی جامعه و ارزش‌گذاری عفاف و حیاست (۲۲).

۷- ارتباط مناسب با افراد اجتماع و خوش‌برخوردی و نیکی به دیگران: اسلام در تعالیم اخلاقی خود در این زمینه، علاوه بر نیکی و احترام به همه هم‌نوعان خود، عواطف خویشاوندی را ارج نهاده و بشر را به نیکی کردن به منسوبین و بستگان نزدیک تشویق نموده تا زندگی اجتماعی، شیرین‌تر گردد. چراکه اگر انسان به بستگان نزدیک خود، احترام و نیکی نکند، با دیگران به طریق اولی برخوردش پسندیده نخواهد بود؛ و اگر به این فرمان اخلاقی - اجتماعی اسلام عمل شود، طبعاً در گوشه و کنار جامعه اسلامی، فرد و یا خانواده گرفتار و فقیر و درمانده پیدا نمی‌شود. (۲۳).

between Lifestyle and Identity (Experimental Study of Lorestan Province), *Social Development Quarterly (Former Human Development)*, 13: 194-169.

7. Ashtarifard Hossein, Salehi Amiri Seyed Reza, Shahriari Mohammad Reza. 1397. Designing the Iranian-Islamic lifestyle of the citizens of Tehran. *Journal of Law Enforcement Order and Security*, 11 (1): 184-157.

8. Kaviani Mohammad. 1396. Family lifestyle from the perspective of the Quran and modernity, two scientific quarterly journals of Islamic education, 24: 72-49.

9. Sadeghian Saeedeh, leave Ehsan. 1394. Achieving a moral lifestyle in contemporary society, the Second International Congress of Religious Thought and Research.

10. Akhsh Salman 1396. Design and Accreditation of Iranian Preschool Curriculum, PhD Thesis in Curriculum Planning, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University.

11. Eivazi Mohammad Rahim. 2007. Islamic Culture: Concepts, Features and Principles. *Journal of Time*, 58: 28-18.

12. Yaghoubi Javad, Soltani Abbas Ali. 1394. Pathology of Iranian lifestyle and designing a heavenly life pattern. *Journal of Islamic Social Research*, Year 21, 4: 213-187.

13. Bagheri Khosrow 1392. A look at education again, vol. Tehran: Madrasa Publications, 274 pages.

14. Amini Ibrahim. 2008. Islam and Education. Qom: Islamic Propaganda Office, 560 pages.

15. Majlisi Mohammad Baqir. 1996. Haliyeh al-Muttaqin, ninth edition, Qom: Hijrat, 575 pages.

16. Rezazadeh Fatemeh. 2016. Quran and lifestyle (in individual and social dimensions), Master Thesis, Islamic Mysticism, Faculty of Humanities, Mohaghegh Ardabili University.

پرسش‌نامه محقق ساخته و با انتخاب خبرگان و متخصصین فن تعلیم و تربیت به صورت هدفمند به جمع‌آوری نظرات افراد متخصص جهت اعتباربخشی مدل پیشنهاد شده پرداخت و با روش لیکرت نتایج مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از طریق ضریب توافق لاوشه موارد محاسبه شد و اعتبار بخشی صورت پذیرفت. در پژوهش حاضر تعداد خبرگان شرکت کننده در اعتبار سنجی ۱۱ نفر بودند لذا بر اساس جدول مقدار ضریب لاوشه قابل قبول برای تعداد ۱۱ نفر حداقل CVR قابل قبول ۰/۵۹ بود که نتایج حاکی از آن است که اکثر گویه‌های پرسش‌نامه از اعتبار لازم برخوردار بودند. بر اساس یافته‌های پژوهش به کارگزاران فن تعلیم و تربیت و مربیان و معلمان و مدیران و اولیاء و مربیان پیشنهاد می‌گردد مولفه‌های سبک زندگی ایرانی اسلامی در بعد اجتماعی سیاسی را به صورت عملی خود اجرا نمایند و هم با تهیه دستورالعملهایی قوانینی را برای عمل به این مولفه‌ها برای دانش‌آموزان فراهم نمایند تا با عمل به این موازین این رفتارها در دانش‌آموزان نهادینه گردد و عامل استحکام و پیشرفت آینده کشور اسلامی فراهم گردد.

References

Quran

1. Mehdizadeh Hussein. 1390. ... and lifestyle (Part 1: Background of lifestyle knowledge). *Surah Monthly*, 50-51: 59-57.

2. Mazaheri Hossein, Rahimi Seyed Dariush, Ebrahimpour Samani Jamshid. 1396. Components and characteristics of Islamic lifestyle, *Journal: Studies in the history and civilization of Iran and Islam*, 2: 39-13.

3. Azad Armaki Taghi, Chavoshian Hassan. 2002. The Body as a Media of Identity, *Iranian Journal of Sociology*, Volume 4, 4: 75-57.

4. Haghghatian Mansour, Mahmoudian Hamid, Firoozabadi Ameneh. 1394. Sociological study of Iranian-Islamic lifestyle among the youth of Kerman. *Iranian Journal of Social Development Studies*, 7 (4): 119-105.

5. Kharestani Ismail, Seifi Fatemeh. 1398. The position of the family in the Islamic way of life and the creation of a good life from the perspective of the Holy Quran, *specialized quarterly study of Quran and Hadith of the ship*, 64: 120-89.

6. Al-Hudadi Noureddin, Goodarzi Saeed. 1397. Explaining the Relationship

and Islamic Cohesion, Besharat Magazine, No. 63.

17. Fajri Mohammad Mehdi. 1388. Orphans and Vitamins in Islam. *Journal of the Preachers*, 122: 94-73.
18. Worship of Nasrin. 2008. The phenomenon of poverty and social inequality. *Economic Journal - Monthly Review of Economic Issues and Policies*, 80: 25-15.
19. Tabarsi Abi Nasr Al-Hassan Ibn Al-Qadl. 1365. Makarem al-Akhlaq. Translator: Seyed Ebrahim Mirbagheri, Volume 1, Tehran: Farahani Publications, 525 pages.
20. Fakhr Zare Seyed Hossein. 1398. Social justice in the Quran. *Journal of Islam and Social Studies*, Year 7, 2: 28-7.
21. Kashefi Sedigheh, Atrat Dost Mohammad, Fattahizadeh Fathieh. 1399. Explaining practical and theoretical strategies for gaining humility and modesty based on the analysis of the sermon of Amir al-Mu'minin (AS), *Quarterly Journal of Extension in the field of ethics*, tenth year, 37: 37-11.
22. Safety Masoumeh, Bagheri Ahmad, Rahman Satayesh Mohammad Kazem. 1399. Obligation of Hijab Individual Judgment with Social Effects, *Islamic Research Journal of Women and Family*, Year 8, 19: 177-157.
23. Farajollahi Farajollah 2004. Social etiquette (7) Associating with relatives and being kind to them, *Islamic School Monthly*, No. 5.
24. Saber Kyuj Ismail. 1390. The system of rights and duties from the perspective of Islam based on the treatise on rights and the letter of Imam Sajjad (AS), *Journal of Knowledge*, 20th year, 171: 42-25.
25. Arabic Hussein 2007. A Review of the Status of Cooperation and Justice in Islam, *Journal of Cooperation*, 191 and 192: 111-105.
26. Rahmani Zarvandi himself. 2007. Quran and Preservation of National Unity